

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar kafedrasida assistenti B.X.Aliyevning Ekologiya va atrof-muxit muhofazasi ta'lim yo'nalishi talabalariga "Bioxilma-xillik va uning muhofazasi" fanidan "Organizmlar va ularning xilma-xiligi" mavzusidagi ochiq darsiga

TAQRIZ

Organizmlar va ularning xilma-xilligi biologiya fanining eng muhim va qiziqarli mavzularidan biridir. Yer yuzida mavjud barcha tirik mavjudotlar – bakteriyalar, zamburug'lar, o'simliklar, hayvonlar va insonlar turli xil tuzilish, funksiyalar va yashash muhitlariga ega. Ushbu xilma-xillik uzoq davom etgan evolyutsiya jarayoni natijasida shakllangan bo'lib, har bir organizm muayyan sharoitga moslashgan holda rivojlangan. Masalan, suv muhitida yashovchi organizmlar suvda harakatlanishga moslashgan bo'lsa, quruqlikdagi organizmlar boshqa sharoitlarga moslashgan.

Biologik xilma-xillik uch asosiy darajada namoyon bo'ladi: genetik xilma-xillik, tur xilma-xilligi va ekotizim xilma-xilligi. Genetik xilma-xillik organizmlar ichidagi irsiy farqlarni ifodalaydi, bu esa ularning turli sharoitlarga moslashuvchanligini oshiradi. Tur xilma-xilligi esa Yer yuzida mavjud bo'lgan turli organizmlar soni va ularning o'zaro farqlarini bildiradi. Ekotizim xilma-xilligi turli tabiiy muhitlar – o'rmonlar, cho'llar, tog'lar va suv havzalarining rang-barangligini o'z ichiga oladi.

Shu sababli biologik xilma-xillikni saqlash va muhofaza qilish bugungi kunda dolzarb masalalardan biridir. Inson faoliyati natijasida ko'plab turlar yo'qolib ketish xavfi ostida qolmoqda. Tabiatni asrash, resurslardan oqilona foydalanish va ekologik madaniyatni oshirish orqali biz organizmlar xilma-xilligini kelajak avlodlar uchun saqlab qolishimiz mumkin.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar kafedrasida assistenti B.X.Aliyevning Ekologiya va atrof-muxit muhofazasi ta'lim yo'nalishi talabalariga "Bioxilma-xillik va uning muhofazasi" fanidan "Organizmlar va ularning xilma-xiligi" mavzusidagi ochiq darsi ochiq darslar uchun quyilgan barcha talablarga javob beradi.

**Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
Biologiya, ekologiya va dorivor
o'simliklar kafedrasida professori**

Mamatkulov J.J.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar kafedrasida assistenti B.X.Aliyevning Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi ta'lim yo'nalishi talabalariga "Bioxilma-xillik va uning muhofazasi" fanidan "Organizmlar va ularning xilma-xiligi" mavzusidagi ochiq darsiga

TAQRIZ

Organizmlar va ularning xilma-xilligi biologiya fanining eng muhim va qiziqarli mavzularidan biridir. Yer yuzida mavjud barcha tirik mavjudotlar – bakteriyalar, zamburug'lar, o'simliklar, hayvonlar va insonlar turli xil tuzilish, funksiyalar va yashash muhitlariga ega. Ushbu xilma-xillik uzoq davom etgan evolyutsiya jarayoni natijasida shakllangan bo'lib, har bir organizm muayyan sharoitga moslashgan holda rivojlangan. Masalan, suv muhitida yashovchi organizmlar suvda harakatlanishga moslashgan bo'lsa, quruqlikdagi organizmlar boshqa sharoitlarga moslashgan.

Biologik xilma-xillik uch asosiy darajada namoyon bo'ladi: genetik xilma-xillik, tur xilma-xilligi va ekotizim xilma-xilligi. Genetik xilma-xillik organizmlar ichidagi irsiy farqlarni ifodalaydi, bu esa ularning turli sharoitlarga moslashuvchanligini oshiradi. Tur xilma-xilligi esa Yer yuzida mavjud bo'lgan turli organizmlar soni va ularning o'zaro farqlarini bildiradi. Ekotizim xilma-xilligi turli tabiiy muhitlar – o'rmonlar, cho'llar, tog'lar va suv havzalarining rang-barangligini o'z ichiga oladi.

Shu sababli biologik xilma-xillikni saqlash va muhofaza qilish bugungi kunda dolzarb masalalardan biridir. Inson faoliyati natijasida ko'plab turlar yo'qolib ketish xavfi ostida qolmoqda. Tabiatni asrash, resurslardan oqilona foydalanish va ekologik madaniyatni oshirish orqali biz organizmlar xilma-xilligini kelajak avlodlar uchun saqlab qolishimiz mumkin.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar kafedrasida assistenti B.X.Aliyevning Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi ta'lim yo'nalishi talabalariga "Bioxilma-xillik va uning muhofazasi" fanidan "Organizmlar va ularning xilma-xiligi" mavzusidagi ochiq darsi ochiq darslar uchun quyilgan barcha talablarga javob beradi.

**Sharof Rashidov nomidagi
Samarqand davlat universiteti
Ekologiya va hayot faoliyati
xavfsizligi kafedrasida dotsenti**

tasdiqlayman
Sharof Rashidov nomidagi
SamDU xodimlar bo'limi boshlig'i

S.A.Suyarov

